

hočemo, predno govorimo o spreobrnjenji novih naselencev, kratko se seznaniti z razširjanjem krščanstva pri prvotnih stanovalcih slovenskih pokrajin.
(Dalje prihodnjič.)

Zgodovinska črtica.

Koroškoslovenski vojvoda Valkun.

Spisal Davorin Trstenjak.

Anonymus Salisburgensis omenja v svojem spisu „de conversione Carant.“ vojvode Valkuna, ki je bil vrstnik škofa sv. Virgilija, in bavarskega vojvode Tassila II. Karol véliki je po padu Tassilovem podjarmljenim Slovincem še pustil svoje domače národne vojvode, le postavil jih je pod nadzorništvo nemških namestnikov. O časi Valkunovem sta bila taka čuvaja „comes Geroldus“ in pa friulski vojvoda Balderichus. (Anonym. ed. Kopit. str. 73.)

Bavarski vojvoda Tassilo si je mnogo prizadeval poganske koroške Slovence pokristijaniti, in res je vojvoda Hotemar bil ves vnet kristijan, vendar po Hotemarovi smrti je narod sopet se povrnil k svojim poganskim bogovom, — „mortuo autem Chetumaro et orta seditione aliquot annis nullus presbyter ibi erat“ — piše Anonymus.

Kristijani in pogani, plemstvo in prosto ljudstvo, so se pobojevali zaradi Hotemarovega naslednika, dokler leta 772. bavarski vojvoda Tassilo z vojsko ne pride, si Koroško zopet podvrže, in Valkuna v vojvodski oblasti utrdi. *)

Valkunova prva skrb je bila, krščanske duhovnike v deželo dobiti, zato se obrne do škofa Virgilija. Anonymus nam je celó imena teh duhovnikov zapisal. Imena: Heimo, Reginbald, Erchenbert itd. pričujejo, da so bili tudi Nemci. Sv. Virgil je umrl l. 784. Kako dolgo je vojvoda Valkun živel, ne dá se določiti, vladarstvo je sprejel okoli leta 772.

Kakor so ime Hotemar letopisci skazili, in tudi slovenski pisatelji celó v Kajtimar (!) prelili, tako se je tudi zgodilo z imenom: Valkun. Prepisovalci listin so iz prvotnega Valchunus napravili Valtuncus, Valtunus, nekateri Vattunus, Prešeren ga je presukal v Valjhun, in vendar se ima **ch** nemških letopiscev kot **k** brati, toraj: Valkunus-Valkun.

Tako so tudi letopisci one dobe pisali: Sventopolch, Zventibolch, in mi ne moremo si družega slovanskega imena tukaj misliti, nego Sventopolka = českemu Svatopluku, rusk. Svjatopolku.

Ime Valkun je tudi čisto slovansko. Mi to ime nahajamo pri moravskih Slovanih: Walkuonus, leta 1202. (glej Codex. Morav. tom. II, 13) Valkun, ime česko (glej Arhiv česk. ad annum 1125), Valcuno (Regesta Bohemiae, 1202, 211. 1232, 371 itd.). Sufiksom: as nahajamo ime: Valk-as (Codex Pom. 1181. 12.).

Ime se je pozneje priljubilo celó Nemcem. Leta 1293. še berem v listinah: Walchunus, plebanus in Goes (Göss, v gorenjem Štirskem. **)

Nemškim vitezom so se slovanska imena zeló dopadla, tako da so pridevali nemškim posebno ženskim imenom slovenske sufikse. (Primeri imena v starih listinah: Imiza, Kuniza, Richiza, to je, Imica, iz: Ima, Ema, Kunica, iz Kuna, Rihica, iz Richa.)

Nasproti so Slovenci jemali nemška imena, in mi nahajamo: Dietmar, Weriland, plebanus in Sel-

*) Anonymus govori o njem: „dux in quarantanis“, to je: carantanis.

**) Leta 1171. nahajamo plemenitaša: „Rudolf in Walchun de Mahland“, v gorenjem Štirskem.

denhofen (Vuzenice), Sieghard, plebanus in Gunawitz (Konjice), Crafto, plebanus in Grece (Slovenjgradec).

Nemški misijonarji so poganskim Slovincem pri krstu dajali pragermanska imena, ta še so do našnjega dne po Pohorji in koroških gorah ostala pisna imena, tako: Enci, skaženo iz Hainz (Heinrich), Kunce iz Kunz (Konrad, Kunrad), Brice iz Fritz (Friederich), Živort iz Sieghard, Menguš iz Meingoz, Herbord, Hiltibald, Alhard, tako, da bi človek mislil, da ima same „Urgermane“ pred seboj. Sem spada tudi ime Ozi, to je Oci, njegovalnica za Otakar.

Ime Menguš, Mengušar me spominja na staro ime grada: Mengš. V listini iz leta 1238. berem, da Otto, „dux Meranie, comes Palatinus Burgundie“ pooblasti patriarha oglejskega Bertolda, čijega „nepos“ se imenuje, naj tudi patriarh v svojem imenu potrdi darila, katera je on dal: „Weriano plebano de Meingozpurch“, *) dalje bratoma Gerlohu in Walthern „de Steine“ (Kamnik). Germanisti naj nam razložijo, kaj osebno ime Meingoz pomenja. Kdor to listino želi od besede do besede prebrati, jo najde v „Notizenblatt der Wiener Akad. 7, 297—300“. — Med pričami je tudi: Konrad Galle, ki je brez dvombe bil Ottonov ministerialec. Rodbina Galle še zdaj živi na Kranjskem.

Domače stvari.

Ali je dobiti grobni spominek našega Valvazorja?

Dimitz **) in pl. Radics, ***) velečenjena zgodovinarja kranjska, poročata, da ni več dobiti grobnega spominka Valvazorjevega z lepim napisom historikarja Thalnitscherja (Dolničarja). Valvazor je umrl — kakor znano — l. 1693. v Krškem, kjer je živel in imel kacega pol leta hišo (menda jo ima sedanji meščan Kocijančič). Misli se sploh, da se je vzdal v kako poslopje v Krškem, kjer je bil Valvazor pokopan.

Ko te dni nabiram gradivo za zgodovino slovenskega Štajerja (katero utegne izdati slovenska „Matica“), najdem v knjižici „Fremdenführer von Cilli und Umgebung“ von Baron Thalherr“ (Zaloga Theofila Drexel-a v Celji 1875) na strani 100 te vrstice: „An der Kaplanei in Tüffer ist der Grabstein des berühmten Weikhard Freiherrn von Valvasor eingemauert“.

Je li to istina?

V Krškem.

Ivan Lapajne.

Národno blagó.

Narodne pripovedi v tržaški okolici.

Pripovedka ima zgodovinsko jedro; navezana je na določeno osebo, na znano ime in na kraj.

V tržaški okolici narod vé mnogo pripovedek, ki nam jasno svedočijo, da so tû bivali naseljeni Slovenci

*) Meingoz je iz Megingoz, katero ime ima en „comes“ v listini iz leta 928. na Koroškem. Guturalca tudi nemški jezik rad izpahne, kakor slov. primeri: Maid iz: Magid-Magd. Več nam naj o „Meingozpurchu“ povejo sedanji posestniki njegovi.

**) V svoji zgodovini „Geschichte von Krain“.

***) V predgovoru k novi (Krajčevi) izdaji Valvazorja.